

dig nálam is jól jönne a segítség. Tényleg arra töreksem, hogy mindenkinek mindent megtanítsak. A részmunka folyamatokat váltogatva végzik, így végül a hangszerkészítés minden részletét elsajátítják. Örülök, hogy a fiam is itt tanul nálunk, s most tette le a kétéves vizsgáját. Már kiválóan készíti a kürttölcséreket. Nem könnyű szakma a hangszerészet, és csak szívvel-lélekkel szabad csinálni. De így az ember a művészet közelében éli le az életet, s fantasztikus érzés, amikor a világ legjobb előadói jönnek hozzánk, s megszólaltatják a megjavított vagy elkészült hangszert... Olyan fesztelen, felszabadult muzsikálást hallhatunk a műhelyben, amit sehol máshol a világon. Régen egyébként nem is akadtak rézfúvós műhelyek itthon, és most sincs túl sok belőlük. Csak az én műhelyem az egyetlen, ahol az elejétől a végéig, az utolsó csavarig mindent el tudunk kézzel készíteni. Ez egyébként éppen a kezdeti nehézségeink miatt alakult így, hiszen amikor született a műhely, nekem sem volt arra pénzem, hogy alkatrészt rendeljek, mindent mi csináltunk, egyetlen rézcsőből. Sok időt és munkát igényelt így minden javítás, de az összes lépést alaposan megtanultuk. Ráadásul így sokkal több lehető-

sége van az embernek a kísérletezgetésre, s persze mindenből le lehet vonni a megfelelő tanulságot. Arról nem is beszélve, hogy nem vagyunk másoknak kiszolgáltatva, nem kell soha alkatrésze várnunk... A javítás mellett nálam most barokk és natúrkürtök készülnek. Mindig arra törekszünk, hogy pontosak és megbízhatóak legyenek minden téren.

■ *Milyen hangszereken dolgozik éppen? A trombita nem jön szóba?*

– Érkezett már hozzám muzsikus, hogy készítsék barokk trombitát. Született is egy c-modell, és amikor több zenész is kipróbálta, mindenki kiválónak tartotta. Másnap azonban a Varsói Operaháztól érkezett egy felkérés három natúrkürtre, így a trombiták egyelőre várnak... Jelenleg éppen egy kürtön dolgozom, aminek olyan régieket idéző, kicsit recsegős, karcos lesz a hangja, a menzúrát azonban megtartom. Ahogy a kristálytisztaságot is. A zenészek mondogatják is, ilyen natúrkürtöt nem fújnak még, ahol minden hang ott van, ahol lennie kell... Nem kell megharcolni a hangszerrel, hogy megszólaljon, s szép hangot produkáljon.

R. Zs.

A magyar hegedű ünnepe

Június első hétvégén a Pesti Vigadó adott otthont az immár tizedik alkalommal megrendezett A magyar hegedű ünnepe című eseménynek. A kétnapos rendezvény gazdag összművészeti programmal várta a látogatókat, akik nemcsak kipróbálhatták és megvásárolhatták a magyar hegedűkészítők munkáit, hanem kortárs zenei és verbunkos koncerten is részt vehettek, megcsodálhatták a Hubay Jenőről készült fotókiállítást, ifjú muzsikus tehetségekkel ismerkedhettek meg, betekintést nyerhettek az improvizatív költészetbe, majd egy egyedülálló záróhangversenyt követően a csongrádi borvidék nedűivel búcsúzhattak a hegedű ünnepétől. A rendezvény ötletgazdájával és főszervezőjével, Szecsődi Ferenc Liszt-díjas, Erdemes művésszel beszélgettünk a záró koncertet követően a magyar hegedű helyzetéről.

■ *A magyar hegedű ünnepe immár egy évtizedes múltra tekint vissza. Mi hívta életre ezt a különleges eseményt?*

Hubay Jenő születésének 150. évfordulóján, 2008-ban fejeztünk be Hubay összes hegedű- és zongoraműveinek cd felvételét, mely összesen 13 lemezből áll, ami egyedülálló a világon. Ha semmi másért nem éltem volna, csak azért, hogy visszahozzam Hubayt a köztudatba, úgy hiszem, már megérte. Éppen ebben az időszakban indítottam útjára a Mesterhangszerek mesterkézben című sorozatot a Régi Zeneakadémián, ahol magyar készítő hangszereit állítottuk ki, az ott bemutatott hegedűkön szólaltattam meg a koncertdarabokat. A rendezvény óriási sikert aratott, így a következő évben is megvalósítottuk, s e második alkalommal a Duna Televízió jóvoltából az egész világon láthatták az érdeklődők a nem mindennapi eseményt. A rákövetkező években is megrendeztük különböző helyszíneken a hegedű ünnepét, s végül sorozattá nőtte ki magát a kezdeményezés.

■ *Hegedűművészként, tanárként mi indította arra, hogy a hangszer készítőivel is kapcsolatba lépjen?*

Úgy kezdődött, hogy 2006-ban vásároltam egy mesterhegedűt, Székely Márton alkotását, és elmentem vele egy nemzetközi kamarazenei fesztiválra játszani, ahol szinte megrohantak az emberek a közönség soraiból, mert tudni akarták, honnan való a fantasztikus hegedűm. Elmondtam nekik, hogy ez nem egy olasz és nem egy régi, hanem egy új és magyar hegedű, bár senki nem akarta elhinni, hogy egy új instrumentum ilyen gyönyörűen tud szólni. Azóta is ezen a hegedűn játszom a közönség teljes meglepedésére, és számos koncertem után még mindig megkeresnek ezzel a kérdéssel. A Régi Zeneakadémián volt akkoriban egy koncertfelkérésem, ahol egy merész ötlettől vezérelve úgy döntöttem, megpróbálkozom a kiállított hangszereket váltogatva végigjátszani a műsort. Azért bátorkodtam ilyen tettere vete-medni, mert a mesterhegedűm alkotóján, Székely

Mártonon kívül volt alkalmam a többi magyar hegedűkészítőt is megismerni, és meg kellett állapítanom, hogy ezek a mesterek valóban világszínvonalú munkát végeznek. Felnőtt egy olyan hangszerész generáció Magyarországon, amelynek tagjai a világ élvonalába tartoznak, s úgy döntöttem, hogy érdemes lenne megmutatni őket és a munkáikat a nagyközönség számára, ám nem kizárólag látványként, hanem a művész kezében is. Az a tévhit, hogy az új hegedűket sokáig kell bejátszani, abszolút megdőlt, hiszen a koncertjeimen sikert arattam velük. Az első koncertek előtt kipróbáltam többször is ezeket, de azóta rájöttem, hogy annyira nagyszerűek, hogy a kezem rögtön rááll mindegyikre.

┃ Az idei ünnepnapokon már megszokott módon a társművészetek is képviseltették magukat: az irodalom, a képzőművészet és a gasztronómia is. Számos klasszikus zenei előadás él ezzel a lehetőséggel, ez a magyar hegedű esetében is fontos szempont volt?

2013-ban gondoltam egy merészet, hogy ki kellene bővíteni más művészeti ágakkal is a rendezvényt. Nagyon fontosnak tartottam ezt a nyitást: Véber Noémi festőművésszel már a kezdetektől fogva együtt dolgozom, neki idén a Hubay életét bemutató fotókiállítását láthatta a közönség (de ő készíti az eseményhez kapcsolódó plakátokat, grafikai anyagokat is); az irodalomban Marton Árpád költő volt a vendégünk, aki versbemutatója mellett az első napon a házigazda szerepét is betöltötte; itt volt a Lavotta János Kamarazenekar, amelyet Sátoraljaújhegyről hívtam el, ők két évvel ezelőtt is nagyszerű koncertet adtak verbunkos muzsikájukkal, akkoriban ünnepelve negyedszázados fennállásukat. A kétnapos rendezvényt a Vigadóban Somodi Sándor

ásotthalmi borász barátom borkóstolója zárta, amit azért tartottam nélkülözhetetlennek, mert ha egy koncert után van lehetőség egy kis beszélgetésre vagy koccintásra, az komoly közösségépítő erővel bír. Ezeket az alkalmakon a hangszerkészítőket is összehozom, hogy tapasztalatokat cserélhessenek egymással, jövőbeni terveim között az is szerepel egyébként, hogy külön konferenciát is rendezek az ő számukra.

┃ Áprilisban volt a Wine and Violin Hegedűkészítő Szalon a Fonó Budai Zeneházban, illetve a Reményi-család öröksége és 12 kortárs magyar hegedűkészítő című kiállítás és nemzetközi konferencia a Zenetörténeti Múzeumban. A magyar hegedű ünnepével együtt ez a három rendezvény arra enged következtetni, hogy a hegedűkészítés napjainkban újra fénykorát éli.

Szerintem már nagyon régóta a fénykorában van, csak mindeddig nem volt megfelelő reklámértéke. Minden szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy az új magyar hangszeres népszerűsítését jómagam indítottam el, az elmúlt tíz esztendőben nagyon sok hangszerészt segítettem hozzá, hogy el tudja adni a hangszerét, ami komoly szerepet játszhatott abban, hogy legutóbb engem választottak meg a Magyar Hangszerész Szövetség elnökének. A magyar állam mostanában komoly összegeket áldoz arra, hogy az iskolák, művészeti intézmények, zenekarok új hangszereseket vásárolhassanak vagy felújíthassák a hangszerparkjukat. Éppen ezért nagyon boldog lennék, ha az illetékesek valóban a magyar hangszerkészítőktől vásárolnák a hangszereiket.

┃ Liliom és türkiz címmel Hubay Jenőről láthattuk Véber Noémi festőművész informatív kiállítását az eseményen. Hubay a magyar zene és kultúra utazó nagykövete volt, ön a Hubay Jenő Társaság elnökeként hasonló küldetést végez. Mit takar ez a szerepkör, s szándékában áll-e a magyar hegedű ünnepét nemzetközivé tenni?

A kétnapos eseményt körülbelül fél éves munka előzte meg, de úgy érzem, hogy professzionális volt a lebonyolítás a megbízható munkatársaknak és művészeknek köszönhetően. Nagyon örülnék, ha nemzetközivé is lehetne tenni, de természetesen ez még a jövő zenéje. A Hubay Jenő Társaság elnöki posztját immár tizenharmadik éve töltöm be, engem ért a megtiszteltetés, hogy Kovács Dénes utódja lehettem. Amikor befejeződött a korábban említett Hubay művek lemezfelvétele, elindítottam egy másik előadásorozatot is A világhírű Hubay hegedűiskola titka címmel, ami egy olyan hangverseny, ahol a művész életéről és pedagógiai módszeréről mesélek, miközben a műveit is eljátszom. Az előadás olyan sikeres volt, hogy szintén tíz éve már sorozatként működik, s legalább 50 előadást élt meg itthon és külföldön egyaránt, jártam vele többek között az európai vonósnárok konferenciáján Bernben, de Németországban, Szerbiában, Romániában, és Magyarország szinte minden városában is.

■ *A rendezvény záróakkordjaként a „Mesterhangszerek mesterkézben” előadást hallhattuk, ahol ön Szentpéteri Gabriella, a Magyar Kultúra Lovagjának zongorakísérével kilenc hegedűdarabot játszott el kilenc különböző mester által készített hangszereken (Székely Márton, Guminár Tamás, Horváth Pál, Kemény Zsombor, Rácz Pál, Péteri Károly, Kónya Lajos, Holló Bence és Popara Nikola hegedűkészítők munkáin). Miben mutatkozik meg az ön számára, hogy mesterművet tart a kezében?*

Elsősorban a hangszer kinézete, esztétikája a meghatározó. Nagyon-nagyon fontosak emellett a méretek, és természetesen az alapok, ugyanúgy, ahogy a hegedűtanításban vagy a borászatban is. Szigorú szabályok vannak, amiktől nem lehet eltérni, ha ezek megvannak, már a hangszerész is szabadon gondolkodhat, hogy például milyen lakkot használjon vagy mennyire vastag anyagot, ez már az ő titkuk. Egyszer egy hangszerkészítő barátom egy anyagból két hegedűt készített, ugyanolyan méretekkel, ugyanolyan lakkal, minden teljesen egyforma volt, a két hangszer végül mégis abszolút különbözőképpen szólalt meg.

■ *A hangszer egyenrangú partnere az alkotónak, az előadóművésznek. Ennek fényében mondhatjuk, hogy a hangszerkészítés is művészet?*

A hangszerkészítés óriási művészet, csodálatos alkotófolyamat, a hangszerkészítők ugyanúgy izgulnak, mint egy művész a fellépés előtt. Egy hegedű elkészítése körülbelül 3-4 hónapot vesz igénybe, ez alatt a hosszú időszak alatt bármi megtörténhet, bármikor előadódhat egy váratlan hiba. Kevesen beszélnek arról, hogy mi kell igazán egy jó hangversenyhez: szükség van egy jó akusztikájú koncertteremre, kell egy nagyon jól összeállított műsor, nélkülözhetetlenek a nagyszerű előadók, és amit szinte senki nem szokott említeni, hogy kellene a nagyon jó hangszerek is hozzá. Ez a titka egy jó előadásnak. A mostani ünnepnapok helyszíne egyébként remek volt, a Vigadó Északi termében nagyon jó volt az akusztika, gyönyörű volt a környezet, s bízom benne, hogy az általam adott koncert is jó volt, és természetesen a megszólaltatott hangszerek is.

■ *Az idei rendezvény miben hozott újat, illetve milyen tanulságokkal szolgál a jövőre nézve?*

A tanulság egyszerű: tovább kell folytatnunk ezt a hagyományt. Idén nagyon nagy látogatottságnak örvendett az esemény, szinte minden program teltház mellett zajlott. Újdonság, hogy immár nem csak én szólaltatom meg a kiállított hangszereket koncertszerűen, a szombat délelőtti Kortárszene kortárs hangszereken című előadáson a volt növendékeim is az ott kiválasztott hangszereken játszották végig a műsort. A magyar hegedű ünnepe jövőre is megrendezésre kerül: 2019. június 7-8-án a Pesti Vigadó Északi termében.

■ *Ön negyven éve zeneművészeti missziót tölt be. Mi-*

ben látja a magyar hegedűművészet és ehhez kapcsolódóan a magyar hegedűkészítés sikerének titkát?

Negyvenegy éve vagyok a pályán, bár annakidején nagyon sokszor eltanácsoltak, mondván, nem lesz belőlem hegedűművész. Amikor tizennyolc évesen felvételiztem a Zeneakadémiára, Kovács Dénes megkérdezte tőlem, hogy ha felvennének, mit szeretnék az iskola elvégzését követően csinálni, és én rögtön rávágtam, hogy tanítani. Ezen mindenki teljesen megdöbbsent, hiszen a válasz szinte mindenkitől kivétel nélkül az volt, hogy szólista. Mikor lediplomáztam, akkor pedig nem akarták engedni, hogy tanítsak, ezt is ki kellett harcolnom, így kerültem 23 évesen Szegedre, ahol azóta is, ugyanazon a munkahelyen dolgozom.

Bejártam a világot, rengeteg koncertet adtam, több mint 50 különböző hegedűversenyt játszottam el, s még mindig a pályán vagyok, amit mindenekelőtt a mestermunka, Bodonyi Istvánnak köszönhetek, ő tanított meg a Hubay módszer alapján a mesterségbeli tudásra. A Hubay iskola titka az volt, hogy a hegedülés szabályainak szigorú betartása mellett a legkevesebb felesleges mozgással és erőfeszítéssel megtanítsa hegedülni az embereket, emiatt lehetséges, hogy a Hubay növendékek időskorukra is megőrizték teljes szellemi és fizikai frissességüket, hiszen tizedannyit dolgoztak, mint mások. Ezt a módszert igyekszem én is továbbadni, és volt tanítványaim közül is többen képesek már ezt a titkot továbbörökíteni. Sajnos azonban tény, hogy ezt a vonalat kevesen képviselik. Hubay halálát követően az iskola Zathureczky Ede révén még tovább élt, 1956 után azonban a magyar muzsikások hatalmas hányada nyugatra emigrált (így történhetett meg az is például, hogy az akkori Nyugat-Németországban magyarokból álló szimfonikus zenekar működött, 30-40 hegedűssel). Akkoriban tehát megtört a lendület, elkezdték idehaza az orosz-szovjet hegedűiskolát erőltetni, ami bár szintén nagyszerű volt a magyar Auer Lipótnak köszönhetően, mégsem volt meg az a magyar lelkülete, mint a Hubay iskolának. Pedagógusként Hubay örökségének átadása mellett nagyon fontosnak tartom, hogy a tanítványaim útját egyengessem, hiszen a sorsuk függ tőlem, nálam még soha egyetlen óra sem maradt el.

Régen a magyar hegedűkészítők olyan híresek voltak, akár a nagy olasz mesterek, elegendő csupán Nemessányi Sámuel vagy Pilát Pál nevét említeni. Itt is bekövetkezett azonban egy óriási törés, amikor nem engedték a hangszerkészítőket önállóan működni és így utánpótlás sem volt. A rendszerváltás környékén azonban Semmelweis Tibor létrehozta a hangszerészképző iskolát, elindulhatott a minőségi munka, s ezek a fiatalok már elutazhattak külföldi tanulmányutakra, a legtöbben Cremonába is eljuthattak, ahol megismerhették a legújabb módszereket. Felnőtt egy olyan hangszerész generáció, amelynek képviselői éppen a legjobb korban vannak, ötven év körüliek, s a nemzetközi hangszerkészítő versenyeken is folyamatosan ők hozzák el az aranyérmeket. *Keszler Patrícia*